

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta Komission tiedonanto – Toinen strateginen energiakatsaus – Energian toimitusvarmuutta ja energia-alan solidaarisuutta koskeva EU:n toimintasuunnitelma

KOM(2008) 781 lopullinen

(2009/C 228/16)

Euroopan komissio päätti 13. marraskuuta 2008 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 262 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

”Komission tiedonanto – Toinen strateginen energiakatsaus – Energian toimitusvarmuutta ja energia-alan solidaarisuutta koskeva EU:n toimintasuunnitelma”

Asian valmistelusta vastannut ”liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 12. maaliskuuta 2009. Esittelijä oli Ulla SIRKEINEN.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 24.–25. maaliskuuta 2009 pitämässään 452. täysistunnossa (maaliskuun 25. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin ääniä 130 puolesta ja 3 vastaan 2:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK pitää komission tiedonantoa tervetulleena ja kiittää erityisesti sitä, että energian toimitusvarmuuteen kiinnitetään lopultakin asianmukaisesti huomiota. Komitea esittää seuraavat päätelmät:

- Hiljattain puhjenneet kaasukriisit osoittivat jälleen selvästi, että jäsenvaltioiden on tarpeen soveltaa niin sisäisessä kuin ulkoisessa energiapolitiikassa yhteistä lähestymistapaa.
- Se, ettei kolmatta energian sisämarkkinapakettia ole vielä hyväksytty, on ristiriidassa energiapolitiikan kaikkien kolmen tavoitteen, eli toimitusvarmuuden, kilpailukyvyyn ja kestävyysden, kanssa.
- Komissio ei kiinnitä riittävästi huomiota öljyyn ja kuljetusalaan liittyviin haasteisiin.
- Komissio on tässä yhteydessä jättänyt huomiotta energiapolitiikan sosiaaliset näkökohdat.
- Tiedonannossa ei korosteta asian kiireellisyyttä.
- Komission tulisi tarkastella uusiutuvia energiamuotoja koko energijärjestelmän osana ja antaa pikaisesti tiedonanto uusiutuvia energialähteitä koskevien esteiden poistamisesta EU:ssa.
- Koska huomattavat tekniikan ja järjestelmien muutokset vievät aikaa, komission aikomus esittää vuotta 2030 koskeva poliittinen suunnitelma ja vuoteen 2050 ulottuva visio on olennaisen tärkeä.
- ETSK:n aiheesta esittämät kommentit on otettu asianmukaisesti huomioon ohjeellisen ydinalan ohjelman päivitystä koskevassa tiedonannossa.
- 1.2 Komitea suosittelee seuraavaa:
 - On sovellettava viipymättä ja tehokkaasti kaikkia unionin välineitä lievittää toimitusvarmuutta uhkaavia riskejä.
 - Kun hiljattain annetuista säädösehdotuksista on päätetty, tulisi painottaa täytäntöönpanoa ja välttää uusien säädösehdotusten antamista, jotta oikeudelliset puitteet säilyisivät mahdollisimman vakaina ja ennakoitavina.
 - Energiansäästön toimintasuunnitelman viidestä alasta energiatehokkuutta on pidettävä keskeisessä asemassa, sillä se tarjoaa huomattavia mahdollisuuksia toteuttaa kustannus- tehokkaita toimia.
 - Komission tulisi priorisoida monet toiminta-aikeensa.
 - Erityisen kiireellisesti tulisi puuttua eristyneiden energiamaarkkinoiden ongelmiin sekä toteuttaa Euroopan laajuiset energiaverkot.

- Perusrakenteisiin tehtävien investointien lisäksi huomiota ansaitsevat nykyistä enemmän myös energiantuotannon ja vuoteen 2050 ulottuvan perustutkimuksen edellyttämät suuret investoinnit.
- Ulkosuhteissaan EU:n tulee kehittää energian toimitusvarmuuteen tähtäävien omien unionin politiikkojen rinnalla vastuullinen ja kestävä globaali energia-alan lähestymistapa.
- Energian säästämiseksi tarvitaan laaja valikoima toimia, mutta liiallista unionitason sääntelyä tulee välttää.
- EU:n tulee ryhtyä edelläkävijäksi energiatehokkaan teknologian alalla.
- Komission tulee tarkastella, olisiko yksittäisten tavoitteiden asettaminen mahdollisuuksien mukaan energiankäytön eri aloille toteuttamiskelpoinen ja tehokas tapa erityisesti sellaisten palveluiden ja tuotteiden energiatehokkuuden lisäämiseen, joihin liittyy sisämarkkinaulottuvuus.
- Koska sähköntuotantoon on tulevaisuudessa investoitava huomattavasti, tulisi ydinvoiman tulevaisuudesta päättää pikaisesti.
- Vuoteen 2050 ulottuvassa visiossa on otettava huomioon unionin pyrkimyksille rajat asettava globaali tilanne.

2. Johdanto

2.1 EU:n energiapolitiikan tavoitteet ovat kestävyys, kilpailukyky ja toimitusvarmuus. Viimeaikoina toimitusvarmuus ei ole ollut huomion keskiössä. Tämä on ollut valitettavaa, kuten kaasunsiirtoon liittyvän Ukrainan ja Venäjän kiistan heijastusvaikutukset, talouden jyrkkä taantuma ja energianhintojen voimakkaat heilahtelut ovat osoittaneet. Riippuvuus ulkoisista energiantoimittajista ei sinänsä ole ongelma, mutta riippuvuus muutamasta toimittajasta, jotka eivät noudata unionin kanssa samoja pelisääntöjä yhdessä kaasun kysynnän kasvun kanssa lisää toimitusongelmien riskiä.

2.2 Kolmas sähkö- ja kaasumarkkinapaketti sekä energia- ja ilmestopaketti ovat unionin keskeisimmät kuluneen kahden vuoden aikana annetut säädösehdotukset. Jälkimmäisestä sovitettiin ennätysmäisen nopeassa ensimmäisessä käsittelyssä joului-

kuussa 2008, ja monet keskeiset yksityiskohdat jäivät komiteamenettelyssä käsiteltäväksi. Markkinapakettia ei ole vielä, lähes kaksi vuotta myöhemmin, ratkaistu. Tämä on selvästi ristiriidassa sen seikan kanssa, että kolmen energiapolitiikalle asetetun tavoitteen saavuttaminen edellyttää toimivia sisämarkkinoita.

2.3 Energiapolitiikan eri tavoitteet ovat toisistaan riippuvaisia, ja niiden toteuttamispolitiikat pitkälti toisiaan tukevia. Tämä ei kuitenkaan päde kaikilta osin. Toimitusvarmuuteen liittyvän tavoitteen tulee olla ensisijainen. Kansalaisten ja yritysten energiansaanti tulee turvata kaikissa oloissa, sillä jakelun keskeytysten tai "energiäköyhyyden" vaikutukset ovat vakavia.

3. Komission asiakirjan sisältö

3.1 Komissio julkaisi toisen strategisen energiakatsauksen marraskuussa 2008. Komissio ehdottaa energian toimitusvarmuutta ja energia-alan solidaarisuutta koskevaa EU:n toimintasuunnitelmaa, jossa keskitytään viiteen aiheeseen:

- infrastruktuuritarpeet ja energiahuollon monipuolistaminen
- energia-alan ulkosuhteet
- öljy- ja kaasuväaratot sekä kriisinhallintamekanismit
- energiatehokkuus
- EU:n omien energiavarojen hyödyntäminen mahdollisimman hyvin.

3.2 Koska toinen strateginen energiakatsaus on osittain vuonna 2007 annetun ohjeellisen ydinalan ohjelman päivitystä, siinä keskitytään toimitusvarmuuteen, investointitarpeisiin sekä investointien toteutusehtoihin.

3.3 Toisen strategisen energiakatsauksen yhteydessä komissio esitti myös

- vuoden 2008 energiatehokkuuspaketin
- ehdotuksen öljyvarastodirektiivin tarkistamiseksi ja

— tarkistetun ehdotuksen direktiiviksi, jolla luodaan yhteisön kehys ydinturvallisuudelle.

3.4 Toista energiakatsausta käsittelevässä asiakirjassa komissio toteaa aikovansa ehdottaa

— maakaasun toimitusvarmuutta koskevan direktiivin tarkistamista vuonna 2010

— EU:n omien fossiilisten polttoaineiden hyödyntämistä ympäristöä säästävämällä tavalla

— tiedonannon antamista uusiutuvia energialähteitä koskevien esteiden poistamisesta EU:ssa ja

— kestäväää energiaa koskevan rahoitusaloitteen perustamista komission ja Euroopan investointipankin yhteishankkeena.

3.5 Lisäksi komissio aikoo ehdottaa Euroopan energiapolitiikan uudistamista siten, että vuonna 2010 laaditaan vuotta 2030 koskeva poliittinen suunnitelma ja vuoteen 2050 ulottuva visio.

4. Yleistä

4.1 ETSK pitää komission tiedonantoa tervetulleena erityisesti, koska siinä vihdoinkin korostetaan energian toimitusvarmuutta ja pyritään löytämään kattava lähestymistapa energiapolitiikan ajankohtaisiin haasteisiin. EU:lla on käytössään omia välineitä, joilla helpottaa toimitusvarmuuteen liittyviä riskejä. Komissio on ne yksilöinyt, ja niitä on nyt ryhdyttävä soveltamaan tehokkaasti.

4.2 EU:n toimet energian toimitusvarmuuden alalla eivät kuitenkaan saisi merkitä uusia säädösehdotuksia. Mainittujen säädöspakettien hyväksymisen jälkeen tulisi painottaa täytäntöönpanoa. On huolehdittava oikeudellisten puitteiden vakaudesta, jotta ne ovat tarvittavia toimia ajatellen mahdollisimman hyvin ennustettavissa.

4.3 Jälleen kerran on käynyt ilmi, että jäsenvaltiot tarvitsevat yhteisen lähestymistavan energiapolitiikan alalla. Myös ETSK on toistuvasti kehottanut EU:ta puhumaan yhdellä äänellä. Niin

kauan kuin jotkut, erityisesti isot jäsenvaltiot keskittyvät huolehtimaan omasta edustaan, unionin energiamarkkinat jäävät tarpeettoman heikoiksi, haavoittuviksi ja tehottomiksi.

4.4 ETSK on yhtä mieltä toimintasuunnitelman viidestä aiheesta, mutta asettaisi energiatehokkuuden tai oikeastaan energian säästämisen ensimmäiselle sijalle, sillä tavoitteeksi tulisi ottaa energian kulutuksen vähentäminen ennen kaikkea energiatehokkuutta parantamalla. Vaikka tällä alalla saavutettaisiin miten hyviä tuloksia tahansa, ne eivät kumoa kiireisen toiminnan tarvetta muilla aloilla. Energiatehokkuuden parantamiseksi on kuitenkin olemassa huomattavia mahdollisuuksia tarjoavia kustannustehokkaita toimia, joihin olisi tartuttava kalliimpien toimenpiteiden sijasta. Tärkeimpänä esimerkkinä mainittakoon rakennusten energiatehokkuuden tarjoamat huomattavat mahdollisuudet.

4.5 ETSK oli odottanut, että komissio olisi kiinnittänyt enemmän huomiota öljyyn ja kuljetusalaan liittyviin ongelmiin. EU:ssa kulutettavasta energiasta 36 prosenttia on peräisin öljystä, jota käytetään pääasiassa kuljetusalalla. Maantiiliikenteen kasvun myötä myös hiilidioksidipäästöt lisääntyvät. Lisäksi öljynhinnan odotetaan vaihtelevan erittäin herkästi ja suuntauksen olevan kohti paljon nykyistä korkeampia hintoja. ETSK antoi tammikuussa Euroopan parlamentin pyynnöstä lausunnon aiheesta "Öljyn hintaan liittyvien haasteiden kohtaaminen" ⁽¹⁾.

4.6 Komission asiakirjassa ei myöskään käsitellä energiapolitiikan sosiaalista ulottuvuutta, joka kattaa työpaikkojen menetyksen, uusien työpaikkojen syntymisen entistä ympäristömyönteisempään talouteen, yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen sekä energiaköyhyyden. Komitea on tietoinen siitä, ettei energia ole tavanomainen kauppatavara ja että kuluttajille suunnatun energiahuollon on yleishyödyllisenä palveluna noudatettava yleisen saatavuuden ja kohtuuhintaisuuden periaatteita.

4.7 ETSK pahoittelee, ettei komissio osoita pitävänsä asiaa aidosti kiireellisenä, kuten menneiden ja hiljattain esiintyneiden toimitusvarmuuteen liittyvien ongelmien valossa olisi erittäin paikallaan. Tiedonannossa komissio esittelee lukuisia (yli 45) toiminta-aikeita, joista suurin osa on tiedonantoja. Dynamiikan ylläpitämiseksi toiminta-aikeiden priorisointi vaikuttaa välttämättömältä.

⁽¹⁾ Ks. ETSK:n 14.1.2009 lausunto 46/2009 aiheesta "Öljyn hintaan liittyvien haasteiden kohtaaminen", esittelijä: Derek **Osborn**.

4.8 ETSK pitää tervetulleena aikomusta esittää vuotta 2030 koskeva poliittinen suunnitelma ja vuoteen 2050 ulottuva visio, joiden tueksi laaditaan uusi toimintasuunnitelma. Tällaiseen visioon komitea viittaa jo vuonna 2006 antamassaan optimaalista energialähteiden yhdistelmää käsittelevässä lausunnossaan ⁽¹⁾. Huomattavat teknologiset muutokset vievät energiajärjestelmien muutosten tavoin aikaa. Tämä johtuu perusrakenneinvestointien pitkästä kuoletusajasta. Tämän vuoksi on olennaista, että luodaan tulevaisuusvisio, joka kantaa nykyisen teknologian rajallisia sopeutumismahdollisuuksia pidemmälle.

5. Erityistä

5.1 EU:n energiatarpeiden kannalta olennaisen infrastruktuurin kehittäminen

5.1.1 ETSK kannattaa komission aktiivisuutta tässä asiassa etenkin, koska se on huolissaan, että riippuvuus ulkoisista energialähteistä jatkuu. ETSK haluaa esittää seuraavat kommentit.

5.1.2 Komission esittämät kuusi prioriteettia vaikuttavat erittäin asianmukaisilta. Tehokas toimeenpano edellyttää lisäksi priorisointia. Komissio on sittemmin vuoden 2009 tammikuun lopulla esiteltyt prioriteetteihin liittyvät erityishankkeet, jotka on tarkoitus rahoittaa EU:n talouden elvytyssuunnitelmasta. Näihin ensisijaisiin ja muihin erittäin lupaaviin hankkeisiin on vaikea ottaa kantaa, koska niistä ja suunnitellusta yksityisestä ja julkisesta rahoituksesta ei ole saatavana avoimesti tietoa.

5.1.3 On valitettavaa, ettei aikaisemmin ole ryhdytty toimiin Baltian maiden eristyneiden energiamarkkinoiden suhteen. Nyt toimeen on tartuttava viipymättä. Samalla on huolehdittava pienten yksittäisten jäsenvaltioiden energiantarpeista ne Manner-Eurooppaan liittävin yhteishankkein.

5.1.4 Mitä tulee kaasuputkistohankkeisiin, ETSK toteaa hiljattain energiapolitiikan ulkoisesta ulottuvuudesta antamassaan lausunnossa, että tulevista kaasunsiirtotarpeista huolehtiminen edellyttää useita hankkeita. Poliittisesti hankkeita ei tulisi pitää keskenään kilpailevina vaihtoehtoina. Nyt on tärkeää toimia riipeästi kaasun saannin varmistamiseksi, ja tämä edellyttää jäsenvaltioiden ja komission yhteistoimia.

5.1.5 Ajatusta yhteisostomekanismista on vielä täsmennettävä. Lisäksi herää kysymys, miksi kohteeksi otetaan ainoastaan Kaspiannmeren alue.

5.1.6 Toimitusvarmuuteen liittyviä ongelmia ei ratkaista pelkästään huolehtimalla energian siirron edellyttämistä perusrakenteista. Voimantuotantokapasiteettia on korvattava uudella, mikä edellyttää lähes 1 000 miljardin euron arvoisia investointeja. Komissio pohtii tätä seikkaa osittain EU:n omia energiavaroja käsittelevässä kohdassa, mutta asiaa olisi tarkasteltava myös investointitarpeiden ja investointien rahoituksen kannalta.

5.1.7 Investointeja ajatellen keskeinen kysymys liittyy eri toimijoiden, eli EU:n, sen rahoituslaitosten, jäsenvaltioiden ja yritysten rooliin. Yritykset investoivat, kun olosuhteet ovat oikeat. Vaikka rauhattomilla energiamarkkinoilla tehdään virheitä, yritykset pystyvät parhaiten arvioimaan markkinoita ja ottamaan riskejä. Julkinen sektori ja poliitikot pystyvät toiminnallaan lumaamaan oikeat olot ja tietyissä rajoissa kannustamaan ja antamaan poliittista tukea. ETSK kannattaakin voimakkaasti komission aikomusta tehdä entistä tiiviimpää ja tehokkaampaa yhteistyötä yksityissektorin ja rahoituslaitosten kanssa.

5.2 Energia-asioiden korostaminen EU:n kansainvälisissä suhteissa

5.2.1 ETSK antoi tammikuussa 2009 lausunnon energiapolitiikan ulkoisesta ulottuvuudesta. Lausunnossa esitetyt kommentit, päätelmät ja suositukset pätevät edelleen ja vastaavat komission tiedonannossaan tekemiä ehdotuksia. Komitea pitää ponnekkaisesti kiinni erityisesti kahdesta seikasta. Ensinnäkin on ryhdyttävä toimiin, jotta energiantoimittajavaltiot soveltavat energiamarkkinoilla samoja ehtoja kuin EU, kuten oikeus perusrakenteiden hyödyntämiseen, investointisuoja jne. Lisäksi on tärkeää, että jäsenvaltiot sopimuksista käytäviä kaupallisia neuvotteluja tukieessaan sopivat keskenään mainituista ehdoista ja asettavat niiden noudattamisen tukensa ehdoksi.

5.2.2 Lisäksi ETSK esitteli energiapolitiikan ulkoista ulottuvuutta koskevan kaksipilarisen lähestymistavan. Ensimmäinen pilari on Euroopan energiahuoltovarmuus ja toinen on vastuullinen ja kestävä globaali lähestymistapa energiakysymyksiin. Jälkimmäiseen, eli Euroopan globaaliin vastuuseen, liittyviä piirteitä sivutaan komission asiakirjassa vain lyhyesti. Globaalia vastuuta on kuitenkin pohdittava vakavasti eikä se, että EU osoittaa johtajuutta kansainvälisissä ilmastoneuvotteluissa yksin riitä.

⁽¹⁾ KS. ETSK:n lausunto CESE "EU:n energiahuolto: optimaalista energialähteiden yhdistelmää koskeva strategia", esittelijä: Ulla Sirkeinen, EUVL C 318, 23.12.2006, s. 185.

5.3 Öljy- ja kaasuväestöjen sekä kriisinhallintamekanismien parantaminen

5.3.1 ETSK jakaa komission näkemyksen kaasun toimitusvarmuuteen liittyvistä kysymyksistä. Kysymys tarpeellisista varotoimista voidaan ja on ratkaistava muulla keinoin kuin kalliilla ja pakollisella kaasun varmuusvarastonnilla. Vaihtoehtoiset toimet vaihtelevat lähteiden ja toimitusreitien monipuolistamisesta nesteytetyn maakaasun hyödyntämiseen, naapurimaiden kanssa tehtävään yhteistyöhön, jatkuviin sopimuksiin ja siirtymiseen vaihtoehtoisin polttoaineisiin.

5.4 Energiatohokkuuden uudet tuulet

5.4.1 ETSK on antanut useita lausuntoja energiatohokkuudesta ja käsitellyt niissä yksityiskohtaisesti käytännön toimia. Komitea on komission kanssa yhtä mieltä lähestymistavasta, mutta haluaa esittää muutamia lisähuomioita.

5.4.2 Kun halutaan tehostaa energian käyttöä ja tuotantoa, käytettävissä olevien toimien valikoima on valtava ja käytännössä rajaton. Komissio on esitellyt joukon oikeudellisia toimia, joista esimerkkinä mainittakoon rakennuksia, energiamerkintöjä ja ekologista suunnittelua koskevat toimet, ja vaikuttaa siltä, että lisää toimia on suunnitteilla. ETSK kehottaa tässä yhteydessä huolehtimaan erittäin tarkkaan siitä, etteivät toimet johda liialliseen sääntelyyn vaan että innovointimahdollisuudet voidaan hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla. Energian säästämisen tehostamiseksi tarvitaan poliittisia toimia, kuten mm. sääntelyä, julkista tukea. Toimet on kuitenkin suunniteltava huolellisesti kullakin kohdealalla mahdollisimman kustannustehokkaiksi ja mahdollisimman vähän markkinoita vääristäviksi. EU:n toimien tulisi koskea ainoastaan niitä tuotteita ja palveluja, joihin liittyy sisämarkkinaulottuvuus. ETSK haluaisi nähdä, että vapaaehtoisia toimia sekä itse- ja yhteissääntelyn tarjoamia mahdollisuuksia, kuten standardointia, korostettaisiin nykyistä enemmän.

5.4.3 Eurooppa on energiatohokkuudessa edelläkävijä. Sen on oltava sitä myös energiatohokkuuteen liittyvissä tekniikoissa. On selvítettävä huolellisesti, miten edelläkävijän asemaa voidaan hyödyntää. Tähän liittyvät tukitoimet kattavat T&K-rahoituksen, innovoinnin tukemisen ja riskirahoituksen, asianmukaisen standardoinnin, avoimet eurooppalaiset ja globaalit markkinat, tehokkaan kansainvälisen ilmasopimuksen sekä energiatohokkuuden alalla tehtävän kansainvälisen yhteistyön.

5.4.4 Vaikka ETSK tukeekin voimakkaasti tavoitetta parantaa energiatohokkuutta 20 prosentilla, se ei ole varma, pitäisikö siitä tehdä sitova yleistavoite. Energiatohokkuus kattaa kaikki inhimillisen ja talouden toiminnan osa-alueet, ja mahdollisuudet tehostaa energiatohokkuutta ovat lähes rajattomat. Miten tällaisissa olosuhteissa olisi mahdollista suunnitella esimerkiksi oikeudenmukaista taakanjakoa? Komitea suosittelee sen sijaan, että ko-

missio tarkastelisi, olisiko yksittäisten tavoitteiden asettaminen mahdollisuuksien mukaan energiankäytön eri aloille toteuttamiskelpoinen ja tehokas tapa erityisesti sellaisten palveluiden ja tuotteiden energiatohokkuuden lisäämiseen, joihin liittyy sisämarkkinaulottuvuus.

5.5 EU:n omien energiavarojen hyödyntäminen mahdollisimman hyvin

5.5.1 ETSK on pitkälti yhtä mieltä unionin omien energiavarojen hyödyntämistä koskevan komission viestin kanssa. Realistinen käsitys energian kysynnän kehityksestä sekä eri energiälähteiden kehittämiseen ja hyödyntämiseen liittyvistä mahdollisuuksista, rajoituksista ja ehdoista on tärkeää.

5.5.2 ETSK pitää erityisen tervetulleena, että komissio aikoo antaa tiedonannon uusiutuvien energiälähteiden hyödyntämistä häiritsevien esteiden voittamisesta, ja kehottaa komissiota toimimaan asiassa nopeasti. Uusiutuvan energian käytön lisäämiseen liittyvää tärkeää kysymystä olisi pitänyt analysoida ja tarkastella koko energiajärjestelmän osana jo aikaisemmin, sillä uusiutuvat energiälähteet ovat vastaisuudessa tärkeimpiä ja ympäristöystävällisimpiä kotimaisia energiälähteitä. Kuten komissio toteaa, tässä yhteydessä tärkeitä seikkoja ovat verkon rajoitukset, mutta myös varavoimaan liittyvät avoimet kysymykset. Selvitystä laadittaessa olisi tarkasteltava myös sitä, voiko mahdollisen varavoimakapasiteetin luominen tietyissä olosuhteissa kumota uusiutuvien energiavarojen käyttöön tehdyt panostukset, kun on kyse päästöistä ja toimitusvarmuudesta. Lisäksi on pohdittava suunnitteluun ja lupamenettelyihin liittyviä kysymyksiä.

5.5.3 Komitea kannattaa myös näkemystä, jonka mukaan voimalaitosten hiilidioksidipäästöjä koskevia pakollisia normeja harkitaan vasta, kun hiilidioksidin talteenottoon ja varastointiin liittyvää teollista demonstrointia on arvioitu tulosten perusteella.

5.5.4 Mitä tulee ydinvoimaan, ETSK on jo pitkään katsonut, että energiapolitiikan tavoitteiden saavuttamiseksi kaikkien voimantuotannon vaihtoehtojen on oltava käytettävissä. Ydinenergian tulevaisuudesta on niissä jäsenvaltioissa, joissa on jo päädytty tai ollaan päätyvässä ydinvoiman kannalle, päätettävä pikaisesti, kun ajatellaan sähköntuotantoon lähitulevaisuudessa tarvittavia investointeja. Komission ennusteiden mukaan ydinvoiman tuotantokapasiteetti putoaa vuoteen 2020 mennessä neljänneksellä. Ellei tätä osuutta korvata uudella ydinvoimalla, se korvataan osittain kaasun- tai hiilivoimailloilla, mikä lisää päästö- ja toimitusvarmuusongelmia. Ydinturvallisuuteen on kiinnitettävä jatkuvaa huomiota, ja viranomaisien on osallistuttava siihen. Lisäksi on tehtävä ydinjätehuoltoa koskevat päätökset. ETSK laatii erillisen lausunnon tarkistetusta ehdotuksesta direktiiviksi, jolla luodaan yhteisön kehys ydinturvallisuudelle.

5.5.5 ETSK suhtautuu myönteisesti komission aikomukseen julkaista energian tuotantotarvetta käsitteleviä asiakirjoja, olipa kyseessä öljynjalostus tai sähköntuotanto. Tässä yhteydessä on kuitenkin pidettävä tiukasti mielessä, ettei EU voi päättää energiakapasiteettia koskevista investoinneista tai antaa niistä edes suosituksia, koska se ei voi vastata mahdollisista riskeistä. Asiaan liittyvän tiedon kerääminen ja analysointi sekä mallintaminen voi olla erittäin hyödyllistä. Tähän liittyen suositellaan yhteistyötä kansainvälisen energiajärjestön IEA:n kanssa.

5.6 Kohti vuoden 2050 visiota

5.6.1 ETSK tukee komission aikomusta ehdottaa vuonna 2010 uutta eurooppalaista energiapolitiikkaa, joka sisältää vuotta 2030 koskevan poliittisen suunnitelman ja vuoteen 2050 ulottuvan vision. Samoin komitea kannattaa ajatusta, että ehdotuksen pohjaksi otetaan laaja kuuleminen mahdollisista pitkän aikavälin tavoitteista.

5.6.2 ETSK pitää alustavasti komission esille nostamia aloja, eli sähköntuotannon hiilidioksidipäästötömyyttä, kuljetusalan öljyriippuvuutta, rakennusten energiatehokkuutta, sähköverkkoa, korkeaa tehokkuuden tasoa ja globaalia hiilidioksidin osalta vähäpäästöistä energiajärjestelmää, aidosti keskeisinä pitkän aikavälin haasteina. Näihin haasteisiin vastaamiseksi kaikki teknologiset vaihtoehdot, fuusio ja vety mukaan lukien, on pidettävä mukana kuvassa.

5.6.3 Maailmanlaajuinen tilanne ja kehitys on otettava visiossa huomioon EU:n omille tavoitteille rajat asettavana tekijänä. Energian kysynnän nopea kasvu kehitysmaissa, ilmastonmuutos ja toivottavasti kansainvälisesti sovittavat toimet sen vaikutusten lievittämiseksi ja niihin sopeutumiseksi, fossiilisten polttoaineiden saatavuus jne. vaikuttavat tilanteeseemme ja valintoihimme monin tavoin. Aikaa kuvastavan esimerkin tarjoaa öljyyn liittyvien huolenaiheiden vaihtelu: hiljattain ilmennyt ennätyskorkeista hinnoista johtuvat sokki on vaihtunut pelkoon siitä, pysyväkö tuotanto alhaisten hintojen vuoksi riittävällä tasolla.

Bryssel 25 päivänä maaliskuuta 2009

5.7 Ohjeellisen ydinalan ohjelman päivittäminen

5.7.1 ETSK panee tyytyväisenä merkille, että komissio on ottanut asianmukaisesti huomioon sen ohjeellisesta ydinalan ohjelmasta vuonna 2007 antamassa lausunnossa ⁽¹⁾ sekä aiheesta "Tulevaisuuden investoinnit ydinteollisuuteen ja niiden rooli EU:n energiapolitiikassa" antamassa valmistelevalle lausunnossa ⁽²⁾ esittämät kommentit. Lähtökohtana on EU:n tärkeä rooli kehitettäessä edelleen kaikkein edistyneimpiä ja tinkimättömästi turvallisuutta, valvontaa ja ydinmateriaalin leviämisen estämistä koskevia normeja noudattavia ydinvoimantuotannon toimintaedellytyksiä. Ydinjätehuoltoon, käytöstä poistamisen edellyttämän pitkäaikaisen rahoituksen turvaamiseen, terroriuhkaan ja yhdenmukaistettuun vahinkovastuujärjestelmään liittyvä kysymyksiä käsitellään tiedonannossa ETSK:n näkemyksiä vastaavalla tavalla. Komitea korostaa, että ydinlaitosten käyttäjien on vastattava kaikista näiden asioiden hoidon aiheuttamista kustannuksista.

5.7.2. ETSK toteaa jälleen jakavansa käsityksen, että ydinenergialla on huomattava asema Euroopan tulevassa energialähteiden valikoimassa, kun on kyse ilmastonmuutoksen vaikutusten lievittämisestä ja sähkön saannin turvaamisesta. Se on myös samaa mieltä tarpeesta vastata kansalaisten huolenaiheisiin ja tähän liittyvistä ehdotuksista. ETSK kannattaa suosituksia yhteisen reaktoriturvallisuustason määrittämiseksi ja sekä sitä, että kaikkien uusien ydinvoimaloiden tulisi vastata turvallisuudeltaan ja valvonnaltaan kolmannen sukupolven tasoa. Etenkin nykyisessä taloustilanteessa osaa toimista uusien ydinvoimaloiden rakentamisen rahoituksen helpottamiseksi voidaan pitää perusteltuina, mutta valtiontukea tai EU:n budjettivaroja ei tule käyttää tähän tarkoitukseen. Vaikka muutamat jäsenvaltiot ovat ilmaisseet suhtautuvansa uusien ydinvoimaloiden rakentamiseen aiempaa avoimemmin, uusien laitosten rakentaminen, rahoitus, käyttö ja jätehuolto on yksityisten yritysten tehtävä. Valtio määrittelee ainoastaan toimintapuitteet. Suunnitteilla olevista ydinlaitoksista ja niiden kustannuksista on tiedotettava avoimesti ja kattavasti mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, jotta suunnitelmista voidaan käydä julkista keskustelua ja niiden valmisteluun voidaan osallistua.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Mario SEPI

⁽¹⁾ Ks. ETSK:n lausunto CESE "Komission tiedonanto neuvostolle ja Euroopan parlamentille ohjeellinen ydinalan ohjelma", EUVL C 256, 27.10.2007, s. 51.

⁽²⁾ Ks. ETSK:n 4.12.2008 antama lausunto CESE 1912/2008 aiheesta "Tulevaisuuden investoinnit ydinteollisuuteen ja niiden rooli EU:n energiapolitiikassa", esittelijä Edgardo Maria Iozia.